

ΟΡΘΡΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΦΥΛΛΟ

ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Κ. Π. Κυβάνης—Ναπολέον Λαπαθιώτης—
Σωτήρης Σκίπης—Παπαζώνης, Nobilissimus
—Ίωαντρος Άρις—'Αναστάσιος Δρίβας—Φώ-
τιος Γιοφύλλης—Γιόχαν Ρωμανός—Μήτσος Πα-
πάνικολάου—Τέλλος Άγρας (Μετάφρ. Jean
Moreas)—Περ. Κομ. (Μετάφρ. Edgar Poe)
—Χρίστος Ίερογιάννης—Τάκης Πεντέλης
(Μετάφρασις Octave Mirbeau)—Κ. Χ. Σ.
(Μετάφρασις Baudelaire)—καί Σ. Παναγιωτό-
πουλος.

ΑΘΗΝΑΙ: ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1923 - ΦΥΛΛΟ 6

ΟΡΘΡΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
Β ΝΟΔΑΡΟΣ
Γ. ΤΣΟΥΚΑΝΤΑΣ
Β ΠΑΠΑΔΟΓΕΩΡΓΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ Α'.
ΑΡΙΘΜ. 6

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΙ
Χ ΙΕΡΟ-ΓΙΑΝΝΗ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ 15
ΑΘΗΝΑΙ: 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1923

ΦΩΝΕΣ

Ίδανικές φωνές κι' αγαπημένες
ἐκείνων που πεθάναν, ἢ ἐκείνων που εἶνε
γιὰ μᾶς χαμένοι σάν τοὺς πεθαμένους.

Κάποτε μὲς στὰ ὄνειρά μας ὀμιλοῦνε·
κάποτε μὲς στὴ σκέψι τὰς ἀκούει τὸ μυαλό.

Καὶ μὲ τὸν ἦχο των γιὰ μιά στιγμή ἐπιστρέφουν·
ἦχοι ἀπὸ τὴν πρώτη ποίησι τῆς ζωῆς μας—
σά μουσική, τὴν νύχτα, μακρυνή, πὺ σβύνει.

ΓΙΑ ΝΑΡΘΟΥΝ

Ἐνα κερὶ ἀρκεῖ. Τὸ φῶς του τὸ ἀμυδρὸ
ἀρμόζει πιὸ καλά, Θᾶναι πιὸ συμπαθὲς
σάν ἐρθουν τῆς Ἀγάπης, σάν ἐρθουν οἱ Σκιές.

Ἐνα κερὶ ἀρκεῖ. Ἡ κάμαρη ἀπόψε
νὰ μὴ ἔχει φῶς πολὺ. Μέσα στὴν ρέμβην ὄλωσ
καὶ τὴν ὑποβολή, καὶ μὲ τὸ λίγο φῶς—
μέσα στὴν ρέμβην εἶτσι θὰ ὀραματισθῶ
γιὰ νᾶρθουν τῆς ἀγάπης, γιὰ νᾶρθουν οἱ Σκιές.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΠΙΣΤΟΛΙΕΣ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ . . .

Και καθώ; έπεσε μπάμ! ή πιστο-
λιά, οί άνθρωποι μέσ' στην ταβέρνα, σταμάτη-
σαν στη θέση τους, με την κουβεντα κρεμασμέ-
νη από τὰ χείλη, και γύρισαν, όλοι μαζί, τὰ
μάτια πρὸς τὰ ἔξω. Ένας σκοπὸς ξεκόλλησε ἀπ'
τὸν τοίχο και πήρε δρόμο διαμιάς, και χάθηκε
σὰ βέλος στη γωνιά, λές κ' ἔτρεχε ἀπὸ πίσω
ἀπὸ τὴ σφοῖρα. Κ' ὕστερα πέσαν στη σειρά ἄλ-
λες τρεῖς—μπάμ, μπάμ, μπάμ!..

Κάποιος σηκώθηκε ἀπὸ τὴν παρέα, κ' ὁ τα-
βερνιάρης ἔτρεξε στην πόρτα· ἕνα μωρὸ ἀρχί-
νησε νὰ κλαίη μέσ' στην κάμαρη· ὁ σκύλος πε-
τόχηκε και κείνος μ' ἕνα σάλτο και βγήκε στὸ
πεζούλι, κ' ἄρχισε νὰ γαυγίζει πρὸς τὸ δρόμο:
κάποια παράθυρα μισάνοιξαν, ἄλλα ἄνοιξαν,
κ' ἄνθρωποι με τὰ νυχτικά διεγράφησαν στὸ
σκότος· κεφάλια ἐρωτηματικά πρόβλεαν τότε ἀ-
νήσυχτα, και στράφηκαν πρὸς ὄλες τὶς διευθύν-
σεις: στὸ δρόμο ἔτρεχε τώρα πολλὸς κόσμος, παι-
διά, σκυλλιά, μαζί—κ' ἕνα καπέλλο ἔπεσε χάμω
και λασπώθηκε . . .

—Τί εἶναι; τί τρέχει, βρὲ παιδιά!

Ἡ γυναῖκα τοῦ γέρο—ταβερνιάρη παράτησε
και κείνη τὸ φαράσι, κ' ἤρθε στην πόρτα βια-
στικά, και χάζευεν ἐκστατικὴ τὸν κόσμο πὸν
περνοῖσε.

—Τ' εἶναι, βρὲ παιδιά;.. τί τρέχει;

Ἐν' ἄλάνι πέρασε κ' αὐτὸ σὰν ἄστραπή,
και σφύριξε δαιμονισμένα· κ' οἱ σφυριχιές τῶν
χωροφυλάκων, ἄρχισαν τώρα νὰ διασταυρώνων-
ται ἀπ' ὄλες τὶς μεριές! σὰ νὰ καλοῦσαν ἔντρο-
μα κ' αὐτές, ἢ μὰ τὴν ἄλλη! . . .

—Τί τρέχει, βρὲ παιδιά;

—Καβγάς, καβγάς;

—Τ' εἶναι; τ' εἶναι; . . .

Οἱ γυναῖκοὺλες βγήκανε σὶς πόρτες, και κα-
θεμιὰ λέει τώρα τὰ δεκά της, και φλιτροῖν
κ' ἀδημονοῖν. Κι' ἀρχίνησαν τὸ σούσιρο
κ' ὄλο κοιᾶνε στη γωνιά—και κάποια γρηοῦ
λα σιωπηλή, σταυροκοπιέται μόνη.

—Τρεῖς πέσανε . . .

—Ἐπεσε κ' ἄλλη μιά πρωτύτερα, καλέ . . .

Ἀὐτὴν ἐγὼ πρωτάκουσα και βγήκα . . .

—Τ' εἶναι βρὲ παιδιά; τί τρέχει;

Μὰ τὰ παιδιά δὲ σταματοῦν, και σὲ λιγάκι
ὄλος ὁ δρόμος καίγεται ἀπ' τὴν ἀδημονία, κ'
ἕνας αὐξάνων πυρετὸς συνέχει τὶς ἀναπνοές . . .

Κανένας δὲ γυρίζει ἀπ' ὄσους τρέχουν, μήτε
κανένας λέει τί συμβαίνει.

Κ' οἱ γυναῖκοὺλες δὲ χάνουνε καιρό, ἀναση-
κώνουν μιά και δυὸ τὰ μισοφόρια τους και τρέ-
χουν τώρα σβέλτες στη γωνιά, και φκιάνουν ἔ-

να τεῖχος ἀδιαπέραστο, πὸν φρίσσει και ἰ βομβε-
στά σκοτεινά :

—Ἀγγελική . . . Μαρία . . . ποῦθ' ἔπε-
σε ; . . . τὴ βάρεσε ; . . . τὴν ἄφησε στὸ τό-
πο ; ! . . . τὸν πιάσανε ; τὸν πιάσανε ; . . .

Κουβέντες μπερδεμένες, ταραγμένες, χειρονο-
μίες σπασμωδικὰ κομμένες και χαμένες, ὄλα
μαζί μπλεγμένα, σκιές, φωνές

Οἱ ἄντρες γυρίζουν τελοσπάντων πίσω· τὰ
παιδιά καλπάζουν θριαμβικά· κάποιος γελά-
ει δυνατά· ὁ θόρυβος φουντώνει κ' ἐπιτείνε-
ται, ἢ ἀδημονία κ' ἡ σύγχυση, ἔχουνε φτιάσει πιά
στὸ κατακόρυφο :

—Δὲν εἶναι τίποτα, καλέ . . . τὴ βάρεσε;
στὸν τόπο! . . . στὸν τόπο! πού πήγε; . . . Τὸν κακούρ-
γο ! . . . Τὸν πιάσανε ; τὸν πιάσανε ; . . .

Τότε ἀπὸ πέρα φάνηκε μιά συνοδεία, και κά-
τι κουβαλοῦσε· ἕνας χωροφύλακας σταμάτησ'
ἕνα μόνιππο, κ' ἡ συνοδεία πλησίασεν ἐκεῖ.

Κι' ὄλο τὸ πλῆθος χύμηξε τριγύρω, κ' ἕνα
δυὸ φαντάροι βλαστημήσανε.

—Φαρμακεῖο . . . φαρμακεῖο . . . Τὸν κα-
κούργο ! . . . τὸν πιάσανε; τὸν πιάσανε ; . . . στὸν
τόπο ; . . . Ποῦ πήγε, Ἄντιγόνη; χάλασα τὸν
κόσμο . . . Φύγε ἀπὸ κεῖ ! . . . Νίτσα, ποῦ εἶ-
σαι Νίτσα ; . . .

Και τὸ πατιρντί ἐξακολουθοῦσε, κ' ὅπως τ'
αἰμάξι ἔστριψε νὰ ξεκινήσει, πήγε νὰ ρίξει χάμω
ἕνα γέρο· κ' ἡ περιέργεια, κ' ἡ ἀνυπομονησία,
εἶχαν τώρα ἔτσι κορυφωθεί, και τὸ εἶχαν ἔτσι
ζώσει ἀπὸ παντοῦ, πὸν δὲν τ' ἀφήνανε νὰ προ-
χωρήσει βήμα, και τὸ κρατοῦσαν ἀπ' ὄλες τὶς
μεριές· κ' οἱ χωροφυλάκοι τώρα σπρώχνανε, και
τ' ἄλογο τινάχτηκε ψηλά . . .

—Δὲν εἶναι τίποτα, καλέ . . . Δὲν εἶναι τί-
ποτα . . .

. . . Και μέσ στὸ μόνιππο, ποῦτρεχε τώρα
πέρα ὀλοταχῶς, νὰ βρῆ ἕνα διανυκτερεῖον φαρ-
μακεῖο, ἦταν μιά γυναῖκοῦλα ξαπλωμένη, λου-
σμένη μέσ' στὰ αἵματα, στὰ χέρια τῶν χωροφυ-
λάκων, ἕνα πσομένο τοσοδούλι πράμα, δίχως μι-
λιά και δίχως πνοή, ἕνα φτωχὸ καημένο πρα-
γματάκι, πὸν πέθανε μόνο γι' αὐτὸ—γιατί εἶ-
χεν ἀγαπήσει . . .

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΙ ΚΑΗΜΟΙ

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Δυστυχημένα πλάσματα, μαζί σας
πλανιέται ἡ σκέψη μου κάθε στιγμή:
δταν πέφτει τὸ σούρουπο κ' ἡ πόλη
γίνεται γκριζα, μελαγχολική,

Όταν στὰ σταυροδρόμια καρτεράτε,
ἔσεῖς νοικοκυράδες ὡς τὰ χτές,
τὰ χέρια σας ν' ἀπλώστε στοὺς διαβάτες
και βοήθεια νὰ ζητήστε ντροπαλές.

Και τὰ μωρὰ σας πὸν σφυγκοκρατᾶτε
στην ἀγκαλιά σας, ἄτροφα, χλωμά,
ἀνοίγουν τὰ ματάκια τους μεγάλα
σὰ νὰ ρωτᾶν τί φταῖνε γιὰ ὄλ' αὐτὰ;

Ἡ σκέψη μου με σᾶς κ' ὅταν οἱ δρόμοι
ἀρχίζουνε και γίνονται ἀραιοί,
σὰν γυρνᾶτε σὶς ἔρμες σας παράγκες
μ' ἔν' ἄδειο τρομερὸ με· σὶ τὴ ψυγή.

Μὲ σᾶς, με σᾶς κ' ὅταν ἐκεῖ σὲ κάποιες
καθόσαστε γωνιές και βιαστικά
γεύεστε τὸ ψωμὶ τῆς δυστυχίας
ἀνόρεχτα, πικρὰ, μηχανικά,

Κι ὅταν πὸν ἀργὰ τὸ λίγο τρεμοσβύνει
τὸ φῶς τῆς λάμπας σας και τὸ πυκνὸ,
τὸ πένθιμο σκοτάδι σᾶς σκεπάζει
με τὸ μαντίνα του τὸ ζοφερὸ,

Ἐνῶ ἀρμενίζει ὁ λογισμὸς σας πέρα,
μακριὰ πρὸς τὴ γενέτειρά σας γῆ
και τὸ παράπονο σᾶς συνεπαίρνει
τὸ βαθὺ και σᾶς πνίγουν οἱ λυγμοί....

Ἡ θύμησες σκληρές! ποῦ νὰ φυτρώνει
ὁ ἀρχαῖος ὁ λατὸς νὰ πάγει ἐκεῖ
ὁ κόσμος τῶν προσφύγων νὰν τὸν δρέψει,
ἄχ, και νὰν τὸν γευτεῖ, νὰν τὸν γευτεῖ!...

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΕΜΠΤΗ, ΥΣΤΕΡ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ

(Γίνεται μυσία και τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τῆς Πάδουας.)

Πάει μου πιά ἡ σκέψη, πάει μου πιά ἡ ἀνθηση μπιστὰ στὸ βλέμμα .
Ἡ σκοτεινότερη τώρα συγκέντρωση, σὲ ὑτόγειο θολωτὸν, ὁ του ὄλα εἶνε σκιώδη .
Πᾶνε και τὰ μεγαλοπρεπῆ ποτάμια τῶν ἐρώτων, με τὶς παρόχτιες δροῦς,
τὶς φουντωτές και ἀνάλαφρες, και τὶς καρδιολιγῶστρες νυφοῦλες, τὶς ἀκακίες.
Ἐνα θέρος, φλογοβόλο μεσουρανεῖ, κ' ἕνα καινὶ μέσα μου πυρώνει,
ὡς παριστέκω στῆς χλωμῆς Ἄρρωστης τὸ κρεββίτι, παρακολουθώντας της τὴν ἀρρώστεια.
Ὡς μοῦ τρυτοῦσε τ' ἀσθενημένα ἀ τὴν τρυφερότη σέθηια μου ἢ θρηφεία τῆς ἀπόγνωσης
βρέθηκα κάτου ἀπὸ πολῶνες εἰρη-;μηρο; τοιτικῶς, σὸν Ἁγί Ἀντωνιοτῆ; Πάδουα; ἐρτάζοντα ,
Φοτοχυσία γύρω στὸ εἰκόνιγμα ὀλόκληρο στρεφῶ και ἦτο ἀστροπεγγιά, ἀ τὸ τ' ἀναθεματικά κεριά .
Προχώρησα τότε κ' ἐγὼ ν' ἀνάψω ἕνα μωγίλο, τὸ πρῶτομου ἦτο που ἀναβι, ἦτο ὄλο κατάνυξη.
Ἐχτοτε πέρασαν ἡμέρες δέκα πέντε, και ἄλλες τόσες νύχτες ἀγωνίας θανατικῆς,
και μίαν ἐλπίδα γύρω μου δὲν βλέπω, ὅθε κ' ἄν κυττάξω. Πιρεχτὸς τὴ γλυκειὰ φωνή,
πὸν ἀκούω πάντα νὰ βουίξη τοῦ μικροῦ παιδιοῦ τῆς Ἐκκλησίας,
πὸν ἐρώτα τὴν κατῆφειά μου τότε: " θέλετε γιὰ τὸν ἅγιο Ἀντώνιο νάναφτῆ; ; "

Ἐκ τῶν σκέψεων, πὸν μοῦδιναν γαλήνη στῆ μακρυνὴν ἐκείνη χώρα
τώρα πιά δὲν ἀπόμεινε οὔδεμιά, με ἡρεμία νὰ τὴν ἀναμνησθῶ·
τώρα ἐσκιόσθηκε ἢ κάθε ἀνάμνηση στῆ θίβερη μονοτονία τῆς συντριβῆς.
Τώρα ἀντικαταστάθηκαν και πάρα, και δροσιές και ξένα γλυκὰ ἔατια, μ' ἐνοῦ κρεβ-
βατιοῦ τὴν ἀσπράδα,
ὄπου κοίτεται ἐξαντλημένη ἢ μοναχὴ ἔλεξη τῆς ψυχῆς μου, ὁ Πολικός μου Ἀστέρας.
Σὲ τέτοια πιά ἀγωνία, και ἢ προσευχὴ εἶνε σύντομη, και ἢ ἐλπίδα παραιτηταί
ὄσο νὰ λυθοῦν οἱ χειροπέδες και οἱ ἀλύσεις τῆς ἀγωνίας, ἢ φυλακὴ ν' ἀνοίξη νὰ ἐξέλθῃ.

ΠΑΠΑΤΖΩΝΗΣ nobilissimus.

Αθήναι, Κυριακή 27 Μαΐου 1923

Αγαπτιέ μου Ιερογιάννη

Ο ήρωας κάποιου δράματος μου, ποιόν δέν έγράφηκεν άκόμα και ποιόν θάρηύσει να γραφή λείει κάποιος:

« Η θλίψη, ο Πόνος και η Μεγάλη Όμορφιά μιιά μόνο έκφραση ύμνου μπορούν ναχουν τη Σιωπή »

Γι' αυτό ίδως χτες φιλικά μόνο δέ συγγράμμα. Η Σιωπή μου είχε δεμένη κάθε άλλη κριση. Η « Φούλα μας » όμως δέν ήταν προορισμένη ναχη μόνο αυτή την έκδηλωση. Και σου στέλνω σήμερα ένα ποίημα το ποίημα που έγράφηκεν εμπνευσμένο άπ' αυτή. Δικαιώματικά σου άνήκει. Και δέ νομίζεις πως και στην Έκφραση της τέχνης κρύβεται πάντα κάποια Σιωπής;

Αδελφικά ΙΣΑΝΤΡΟΣ ΑΡΙΣ

« Η ΦΟΥΛΑ ΜΑΣ »

ΓΡΑΦΗΚΕ ΣΑΝ ΥΜΝΟΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΨΥΧΗ ΜΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ. ΧΑΡΙΖΕΤΑΙ ΣΤΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟ ΤΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟ ΜΟΥ ΧΡΙΣΤΟ ΙΕΡΟΓΙΑΝΝΗ.

Κι άν πέθανε, δέν κλαίμε στην μορφή της την Άνοιξη που έχάθηκε ένα δέιλι... Δέν κλαίμε για τους πόνους της ψυχής της κι' ούτε για τών ματιών της κάποια θλίψη..

Αδελφή ψυχή, άν κλαίμε το χαμό σου, είνε για το σβυσμένο τόνειρό σου...

Φίλε μου Γερογιάννη, κομμιιά μέρα του ερχόμενου φθινόπωρου θα πάμε μονάχοι μας, μακονά, σε κάποιο δάσος, ερημικό, χειμωνικό, θλιμένο...

Εκεί, θα μάς προσμένουν τα λουλούδια, τα δλόχρωμα λουλούδια, που το ξερον πώς είνεγια να μαραθούν, και που γι' αυτό ίσως γάνε τόσο λυπημένα...

—Κι εκεί, θα νοσταλγήσουμε εικόνες σε Παραδόξους Παραδείσους ειδωμένες

Και μέσ στο σούρουπο να πλησιάξη θα λαντεύουμε κάποια Χλωμή Μορφή Άγαπημένη..

Και τι κι άν δέν την δούμε; τάγεράκι τάγνδ που θα φουσή από πέρα, θα μάς φέρνει όλο το μύρο της ψυχής της...

ΙΣΑΝΤΡΟΣ ΑΡΙΣ

* Σημ. (Δράμα ήθογραφικό τρίπρακτο του κ. Χρ. Ιερογιάννη που παίχτηκε στο θέατρο « Δαμωφά » στη 20/5/23)

ΟΡΘΡΟΣ

P. A.

Ο Θεός, ο Θεός μου προς δέ δρθρίζω. έδιψησεν σοι η ψυχή μου. ποδαπλώς σοι η σάρξ μου, εν γη έρημω και άβάτω και άνύδρω. (ΞΒ΄—Ψαλμός τφ Δαυιδ εν τφ είναι αυτόν εν τη έρημω της Ίδουμαίας

Χερουβικού ψαλμού κατάνυξι (στην έ-σ-ιασι του πόνου...) το άναγλυπτό σου κάλλος,

στη μετουσίωσι της αίσθησης έστάλαξε σάν δάκρυ, σα μελιστάλαχη σπονδή, το πλανερδάνοβλεμμά σου

κι' ώσάν θυμίαμα πνοή άνάδευε τις λογισμούς, τους γλυκιστάτους λογισμούς π' άναρροεί ο γλυκασμός: το άναγλυπτό κορμίσου—

Στου ψυχιμού την ένθεη τελετουργία κι' άνείπω η με δένει ψυχοπόνια...

και μιάν άτόκοσμη με ζώνει ταραχή, κι' άνατριχλα γλυκασμού μ' άναταράζει,

τις ώρες που πασί χαρά έφάνταζε μπροστά μου, ώσάν άργό βλεφαροσφάλισμα το πέρασμά σου.

Άγγελε! με την λευκάνθεμη μορφή και με τα μελιχρώματα μαλλιά σου, σάν οπτασία νάρκισσου θε να πλωθείς στη φεγγεή κι' άτάραχη λιμνοίλα της ψυχής μου..

σάν οπτασία νάρκισσου το άναγλυπτό κορμί σου,

σα μελιστάλαχη σπονδή το πλανερδ άνοβλεμμά σου, ώσάν άργό βλεφαροσφάλισμα το πέρασμά σου,

τις ώρες που πασίχαρα Έσύρθηκε μπροστά μου, ώσάν άργό βλεφαροσφάλισμα το πέρασμά σου.—

Άγγελε! αισθαντικά με σέρνει, προσκυνητή κι' όργιαστή το άναγλυπτό κορμί σου.

Μάρτιος 1919.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΔΡΙΜΑΣ.

ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ

1

Μη μου χαϊδεύεις κόρη το κεφάλι και μη ζητάς να κλέψης το φιλι. Στο κεφάλι μου ζάλη έχω μεγάλη. Μισοί λογαριασμοί το πνιουν πολλοί. Ό,τι και να μου πής μου φέρνει ζάλη. Τίποτ' άλλο θατιά μου δέ μιλεί. Διώνει ή συγκίνησί μου κάθε μι' άλλη Άριθμούς μου λαλεί κάποιο πουλι Πηδάνε τα ψηφία μέσ' στο μυαλό μου. Τη ζήση μας όρίζουν οι αριθμοί. Σ' έναν τριψήφιο—πολλαπλασιασμό μου στεριώνουν δόξες, κρέμονται χαμοί! Τη ζήση μας τη δένει και τη μοτρα την κυβερνάει μονάχα ή λίρα, ή λίρα.

2

Περάσανε κ' οι αγάπες και τα μίση. Ξωφλούν κ' αισθήματα και σπαραγμοί. Ποπάνω άπ' όλα, έχει καθίση το αίσθημα της αλήθειας: οι αριθμοί. Κ' ή πάλη είν' επική! Ποιός θα νικήση; Κ' οι δσιέδες κ' οι εμπεισιέδες στη γραμμή θα πιστευες πως έχουν άπαυδήση, μα πέφτουν σε νέο κίντυνο μ' όρμη Θάλεγες μιιά στιγμή πως θα σταθομε, σάν πέφτουμε χαμένοι, κινήμενοι. Μα ο καλός ο στρατιώτης επιμένει κι' ως να μάς βγή ή ψυχή θα πολεμομε. Και δοξασμένος ή καταστραμένος Πουλώ άγοράζω πάντα διψασμένος.

« Άπ' τη νέα ποιητική συλλογή »

« Άνδονχίες »

Ποθ θα βγή σε λίγο.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΑΝΣ

« ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ »

III

Χαμένες σκέψεις μας που ξεκινήσατε μιάν αούγη λευκές σάν ψυχοδλες για χαρούμενα ταξείδια... Χαμένες σκέψεις μας που ξεκινήσατε μιιά νύχτα βροχερή για ένα βαρύ πόλεμο, και δέ γυρίσατε πειά,— νάλ. τα κρανία μας άδεια σας περιμένουν στους τάφους, σάν σκουριασμένες θήκες, σπαθιών που πολέμησαν κι' έπεσαν νικημένες στο πλάι ενός νεκροδ... Ξαναγυρίστε στον Πύργο σας σάν άφεντάδες.. Θέλουμε να μάς διηγηθήτε σκονισμένες ιστορίες της καρδιάς μας!... Έλατε, ο σκέψεις μας: Σας έχουμε έτοιμάσει μιιά μαλακή στρώση από σκουλήκια!...

ΓΙΟΧΑΝ ΡΩΜΑΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΟ ΣΕ ΚΑΛΟ ΦΙΛΟ

I.M.

—Γιάννη μου, πιστεφες ποτέ πως σ' είχα λησμονήσει; Έτσι, από κάτι άλλόκοτο, δέ σουγραφα ως τα τώρα. μ' άπόψε, καθώς μουφερε τη νοσταλγία ή δύση—

(Θυμάσαι κάποτε άλλοτε, την ίδια έτουτηνώρα κοιτάζαμε άπ' την έξοχή τα χρώματα, τα φώτα που σκόρπιζε το δειλινο στη θάλασσα, στη χώρα; θυμάσαι, που μιλάγαμε για τα παλιά, τα πρώτα, και τις καρδιές μας σμίγαμε στο ρεμβασμό, θυμάσαι;) —κι' έλο για σέναν ή ψυχή, για σένα άπόψε έρώτα

και νασαι μπρός μου δλάκρος κι άγαπημένος νασαι κ' ή πέννα μου άθέλητα άρχίνησε να γράφει: στο άσπρο χαρτι που ή κάθε του γραμμή σου λέει: άσε

πια τα πικρά παράπονα και νιώσε πως οι τάφοι δέ σθήνουνε τα αισθήματα της νιότης μας των χρόνων, που τις καρδιές μας κάνανε να γίνουνε ζωγράφοι ή μιιά της άλλης των παλμών, των πόθων και των πόνων.

—και σ' αγαπώ, σε νοσταλγώ, σε θέλω, σε θυμάμαι, και στις καρδιές μας πάντοτε άς φτερουγίζει μόνον πάντοτ' ή πρώτη αγάπη μας—κι' άς πάμε όπου κι άν πάμε...

ΜΗΤΣΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

JEAN MORÉAS

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ ΣΕ ΜΙΑ ΑΚΡΟΘΑΛΑΣΣΙΑ...

Le „pélerin passionné“

Γεννήθηκα σε μιιά ακροθαλασσιά, που παραβγαίνει —τη γλύκα—της άνατολής το σάπφειρο. Εκεί κρίνα στην άμμουδιά βλασταίνουν, ώ! μα ή δψη σου, ή θλιμμένη,

δέν είναι της γενέθλιας θάλασσας τα κρίνα! Το λυγερό σου το κορμί, το μακρουλό κοτσάνι των κρίνων της γενέθλιας θάλασσας δέν είναι.

Ο αγάπη ένας πασίχαρος να μάς όρίξη πόθος δέ θάστεργες! ω μα τα μάτια σου δέν είναι της γενέθλιας της θάλασσας ο σάλος.

Μεταφρ. ΤΡΑΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

EDGAR ALLAN POE

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΓΑΤΟΣ

Και τώρα είχα στ' αλήθεια καταντήσει έλευινός έκτός από την έλευινότητα τη συνειθισμένη των ανθρώπων. Κι' ένα σιχαμερό κτήνος ποδ περιφρονητικά είχε αποκάνει τον όμοιό του, ένα σιχαμερό κτήνος ήταν αίτια σε μένα, σε μένα τον άνθρωπο τον πλασμένο κατ' εικόν και όμοιωση του ύψιστου Θεού· ήταν αίτια μιας τόσο ανυπόφορης συμφοράς! Άλλοίμονο! ούτε τη μέρα, ούτε και τη νύχτα ένοιωσα πιά την εύλογία της ανάπαυσης ποτέ. Την μέρα ούτε στιγμή το πλάσμα εκείνο μ' άφινε μονάχο, και τη νύχτα άναταραζόμουν όλη την ώρα με όνειρατά άφατου τρόμου για να νοιώσω πάλι τη ζεστήν άναπνοή του· πάνω άπ' το πρόσωπό μου, και το πελώριο βάρος του· έναν ένοσρκωμένο έφιάλτη που δεν είχα τη δύναμη ν' άποτινάξω· να πλακάνει αιώνια την καρδιά μου. Κάτ' άπ' την πίεση βασάνων τέτοιων σάν κι' αυτά το άσθενικό άπομεινάρι του καλού ύποχώρησε μέσα μας ολοκληρωτικά. Σκέψεις κακές έγιναν πιά οι μόνοι μου στενοί συντρόφοι οι πιο κακές και σκατεινότερες σκέψεις. Η συνειθισμένη παραξενιά του χαρακτήρα μου αύξησε σε μίσος για όλα τα πράματα, για όλο τ' ανθρώπινο γένος, ενφ' στα αίφνιδια, συχνά κι' άκυβέρνητα ξανάμματα μιας μανίας, όπου τώρα τυφλά έγκατάλειψα τον έαυτό μου, άγόγγιστη ή γυναίκα μου, άλλοίμονο, ήταν το ύπομονητικώτατο και πιο συνειθισμένο από τα θύματά μου.

Μια μέρα με συνώδευσε για κάποια δουλειά του σπιτιού στο ύπόγειο της παληάς οικοδομής, όπου η φτώχεια μ' άνάγκασε να κατοικήσουμε. Ο γάτος μ' άκολούθησε κατεβαίνοντας τις άπότομες σκάλες, και, καθώς κόντεψε να με ρίξει κατά γης, μ' έκανε τρελλό άπ' το θυμό μου. Σηκόνοντας ένα μπαλιά και λησιμονόντας άπάνω στην όργή μου τον παιδιάτικο φόβο που ός τώρα κρατούσε το χέρι μου, έτοιμάστηκα να κτυπήσω το ζφοκαίβεβαιατόχτύπημα θάτανθανατηφόρο άν έπαφτε όπως ήθελα εγώ· όμως το χέρι της γυναίκας μου το σταμάτησε. Η έτέμβαση αυτή μ' ώθησε σε μια λύσσα χιρότερη από δαιμονισμένης άπάλλαξα το χέρι μου άπ' το σφύξιμό της κι' έχωσα το μπαλιά μου στο μυαλό της μέσα, εκείνη έπεσε νεκρή στον τόπο δί-

χως ούτε ένα στεναγμό.

Μόλις διέπραξα τον άπαίσιο φόνο, βάλθηκα με περίσκεψη πολλή και σπουδή ν' άποκρύψω το πτώμα. Ήξευρα πώς δεν μπορούσα να το μετακινήσω άπ' το σπίτι δίχως να κινδυνεύσω να με ίδουñ οι γειτόνοι. Πολλά σχέδια πέρασαν άπ' το μυαλό μου: μέσ' στ' άλλα σκέφτηκα να κόψω το πτώμα σε μικρά-μικρά κομμάτια και να τα κάψω στη φωτιά, ύστερ' άποφάσισα να σκάψω τάφο γι' αυτό μέσα στο ύπόγειο, και πάλι είπα να το ρίξω στο πηγάδι της αύλης ή να το βάλω σ' ένα κιβώτιο, σάν έμπόρευμα τακτοποιημένο όπως συνήθως, και να φωνάξω ένα χαμάλη να νδ πάρη από το σπίτι. Έπι τέλους έπέτυχά· ό,τι νόμιζα πολύ καλλίτερη λύση άπ' όλες αυτές: άποφάσισα να το κλείσω στον τοίχο του ύπογείου, όπως λένε πως έκαναν τα θύματά τους, του μεσαιώνα οι άσκητές.

Γι' αυτό μου το σκοπό το ύπόγειο ήταν πολύ κατάλληλο. Οι τοίχοι του ήταν χαλαρά χτισμένοι κι' είχαν τελευταία άσβεστωθή μ' ένα χοντρό άσβέστη που η ύγρασία της άτμόσφαιρας είχε έμποδίσει να ξεραθής. Έκτός αυτού σ' έναν άπ' τους τοίχους ήταν μια έσωχή που άποτελούνταν από μια ψεύτικη γωνιά ή τζάκι και την είχαν γεμίσει έτσι ώστε να μη διαφέρει άπ' τ' άλλα μέρη του ύπογείου. Χωρίς άμφιβολία μπορούσα εύκολα να βγάλω από κεί τα τοίβλα, να χώσω μέσα το πτώμα και να φράξω πάλι το μέρος ότως και πριν, ώστε κανένα μάτι να μη μπορεί ν' άνακαλύψη τίποτε το ύποπτο.

Σ' αυτό τον ύπολογισμό δεν είχα πέσει έξω. Με τη βήθεια ενός λοστού εύκολα γκρέμισα τα τοίβλα κι' άφου τοποθέτησα προσεκτικά το τό σωμα στον τον έσωτερικό τοίχο, το άκούμπησα σ' αυτή τη θέσι, ενφ' με κάποιο μικρό κόπο ξανάφτειασα όλο το χτίσμα όπως ήτανε και πριν. Προμηθεύτηκα με κάθε δυνατή προφύλαξη άμμο και άσβέστη, έκανα μια λάσπη που δε διακρίνονταν άπ' την παληά, και μ' αυτήν άποτέλεσα τον καινούργιο τοίχο.

Όταν έτέλειωσα, ένοιωσα τον έαυτό μου ικανοποιημένο ότι όλα ήταν εν τάξει. Ο τοίχος δεν παρουσίαζε ούτε την παραμικρότερη όψη ότι είχε διαταραχθή. Οι λάσπες στο πάτωμα σκουπίστηκαν· κι' αυτές με την πιο προσεκτική φροντίδα. Κόιταξα γύρω θριαβευτικά και είπα μέσα μου: αυτή τη φορά επί τέλους ο κόπος μου δεν πήγε χαμένος!

Η δεύτερη σκέψη μου ήταν να ψάξω για το ζφο, που στάθηκε ή αίτια μιας τόσο άνόσιας πράξης, γιατί όριστικά είχα επί τέλους άποφάσισει να το θανατώσω. Άν κατόρθωνα να το βρω εκείνη τη στιγμή άμφιβολία δεν ύπηρχε για την τύχη που θα το περίμενε, αλλά φαίνεται πως το πανοίργιο ζώο είχε τρομάξει με την άγοριάα του θυμού, που με είχε πιάσει κι' άπόφευγε να παρουσιασθή άψηφώντας την όργή μου. Είναι άδύνατο να περιγράψη ή να φαντασθή κανείς το βαθύ, τόγεματόηδονή αίσθημα της άνακούφησης που ή εξαφάνιση του μισαρού κλάσματος προξένησε στην ψυχή μου!

Η δεύτερη και ή τρίτη μέρα πέρασαν κι' άκόμα ο δήμιος δεν ήρθε. Άκόμα μια φορά άνέπνευσα σάν άνθρωπος ελεύθερος: το τέρας στον τρούο του το είχε σκάσει για πάντα από το σπίτι! πιά δε θα το βλέπα ποτέ! ή εύτυχία μου ήταν άφραστη! το έγκλημα της σκοτεινής μου πράξης μ' άνησυχούσε μόνο αλλά κι αυτό πολύ λίγο: λίγες πληροφορίες μου είχαν ζητηθής, άπάντησα εύκολα σ' αυτές. Είχαν άκόμα άρχισει και κάποια έρευνα αλλά φρικτά τίποτα δεν ήταν δυνατό ν' άνακαλυφθή. Θεωρούσα πιά έντελώς έξασφαλισμένη τη μέλλουσα εύτυχία μου.

Την τέταρτη μέρα της δολοφονίας μερικοί άστυνομικοί ήρθαν έντελώς ξαφνικά στο σπίτι, για ν' άρχίσουν πάλι άυστηρήν έρευναν επί τότου. Βεβαίως όσόσο για το όλοτέλα άνεξερεύνητο του κρυψώνα μου, δεν εθρέθηκα σε καμμιάν άμηχανία. Οι άξιωματικοί με διέταξαν να τους άκολουθήσω στην έρευνά τους. Δεν άφησαν ούτε μια κόχη ή γωνία άνεξερευνητή· στο τέλος για τρίτη ή τέταρτη φορά κατέβηκαν πάλι στο ύπόγειο. Δέν έτρεμα καθόλου· ή καρδιά μου χτυπούσε γαλήνια σάν ενός που κοιμάται άθφως. Περπατούσα άπάνω και κάτω στο ύπόγειο. Είχα σταυρωμένα τα χέρια στο στήθος, και περιφερόμουν ήσυχα εδω κι' εκεί. Οι άστυνομικοί ικανοποιήθηκαν στην έντέλεια κι' ήταν έτοιμοι να φύγουν. Η εύθυμία μέσ' στην καρδιά μου ήταν πολλή δυνατή για να μπορέσω να τη συγκρατήσω. Μ' έκαίγε ή έπιθυμία να πω όσω και μια λέξη σε τρόπο θριάμβου και να τους διπλασιάσω τη βεβαιότητά για την άθωότητά μου.

«Κύριοι» είπα στο τέλος «είμαι κατενθουσιασμένος που μπορέσα να διαλύσω τις ύποψι-

ες σας. Εδχομαι σε σας όλους και λίγο περισσότερη εύγένεια. Σιγά-σιγά, κύριοι, αυτό... αυτό... είνε ένα πολύ καλοχτισμένο σπίτι.. (Στη λυσσάρικη έπιθυμία μου κατι να πω με ήσυχο τόνο δεν ήξερα κι' εγώ καλά-καλά τι έλεγα)... μπορώ να πω, ένα έξαιρετικά καλοχτισμένο σπίτι. Αυτοί οι τοίχοι -φεύγετε κύριοι;- αυτοί οι τοίχοι είναι πολύ στερεά ένωμένοι ο ένας με τον άλλο... Κι' εδω, άλλως με την τρέλλα μου να κουχηθώ, χτύπησα δυνατά μ' ένα μπαστούνι, που κρατούσα στο χέρι, άκριβώς το μέρος εκείνο του τοίχου, όπου από πίσω του βρίσκονταν το πτώμα της γυναίκας της καρδιάς μου.

Άλλά· ο Θεός να με προστατέψη και να μ' άπελευθερώση άπ' τα νύχια του Σατανά· άκόμα ή ήλιω των χτυπημάτων μου δεν είχε σβύσει όλοτέλα και μια φωνηάπάντησε μέσ' από τον τάφο!—μια κραυγή σιγαλή στην άρχή και σπασμένη, σάν τ' άναφυλλητό του μωρού παιδιού, που ύστερα γρήγορα εφούντωσε και μεγάλωσε κι' έγεινε ένας μακρύς βαρύς και διαρκής κρωγμός, άπερίγραπτα παράδοξος κι' άπάνθρωπος, μια όρυγή, ένας σφιγγμός κλαψάρισκος, τρούμου μαζί και θριάμβου, που μόνο άπ' τον Άδη ένας παρόμοιος θα μπορούσε να ύψωθή άπ' τα λαυγγια των καταδικασμένων πάνω στην άγωνία τους, σύγχρονα κι' από τους δαίμονες που άναγγαλιάζουνε στην κατάδίκη την φριχτή.

Τρέλλα θα ήταν να μιλήσω για τα όσα σκέφτηκα κείνη την ώρα. Μισολιποθυμισμένος κλονίστηκα κ' έπεσα στον αντίθετο τοίχο. Για μια στιγμή οι άστυνομικοί έμειναν στις σκάλες άκίνητοι, έξαιρετικά τρομαγμένοι και καταπτοημένοι. Και μια στιγμή δώδεκα χέρια σιβαρά πολεμούσαν τον τοίχο: έπεσε ολάκερος. Το πτώμα σαπισμένο κι' όλα και λεκιασμένο με αίμα πηχτό, στεκόταν όρθό εμπρός στα μάτια των θεατών. Άπάνω άπ' το κεφάλι του, με άνοιχτό το κατακόκκινο το στόμα και το μονάχο του το μάτι το φλογερό, καθόταν το άπαίσια ζφο, που ή δολιότη του με είχε ρίξει στο κρέμα του φόνου κι' ή καταδότρα ή φωνή του με παράδινε στην άγχόνη· είχα χτίσει και το τέρας μέσ' στον τάφο!—

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡ. ΚΟΜ.

ΑΠ' ΤΙΣ "ΥΠΕΡΑΙΣΘΑΝΤΙΚΕΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΕΣ ΤΩΝ ΕΥΓΕΝΩΝ ΑΡΩΜΑΤΙΣΤΩΝ"

ΤΟ ΜΩΒ ΡΟΔΟ ΤΗΣ ΠΡΟΑΙΣΘΗΣΕΩΣ...

Μαμά μου, είδες πώς γίνηκε τὸ τριαντάφυλλο τοῦτο ἀπόψε στὰ χεράκια μου...; Τόσο γλήγορα γιατί νὰ μαραθῆ...; Δὲν ἦταν τὸ πειδὸ δροσερὸ καὶ τὸ καλλίτερο τριαντάφυλλο τοῦ κήπου μας...;

(— Γιατί θέλεις νὰ πεθάνης, καλὸ μου λουλουδάκι...; Κι' ἐγὼ θὰ σ' ἔβαζα στὸ δάξο μου, νὰ εὐώδιαζες καλλίτερα ἀπ' τ' ἀδελφάκια σου, ποὺ τὰκαψεν ὁ ἥλιος κάτου...) Μαμά μου, τὰ τριαντάφυλλα ποῦκοφες ἐχτές τὸ δειλι ἐσὺ ἀπ' τὸν κήπο, πέμου, γιατί δὲ μαράθησαν τόσο γλήγορα, ὅσα ἐμένα τοῦτο ἀπόψε...;;

—Τὸ τράδηξες μὲ δύναμη ὡς φαίνεται, παιδάκι μου, καὶ πόνεσε πολὺ. Κι' αὐτὸ δὲν εἶναι ζωοῦλα;... Δὲν ἔχει κι' αὐτὸ καρδοῦλα, νομίζεις...;

—Ποτέ μου πειδὰ δὲν θ' ἀγίξω τὴν τριανταφυλλιά μας...; μὰ ποτέ μου. Ξέρεις, πόσο λυπήθηκα ἀπόψε, μητέρα...;

—Μὰ γιατί...; Γιά ἓνα τριαντάφυλλο...; Ἐπειτα θὰ φυλλοροοῦσε γλήγορα, γιατί ἦταν πολὺ ἀνοιγμένο...

—Τι λὲς, μαμά μου!... Ἐγίνε ὄλο φύλλα, γιατί τῶκοφα ἐγὼ... Ξέρεις πόσο τὸ καταλαβαίνω...; Τότε, γιατί λοιπὸν μοῦ ἔρχεται μιὰ ὄρεξι νὰ κλάψω, μὰ πολὺ, βαθυὰ στὴν ἀγκαλιά σου...;

—Λουλούση μου, θὰ μὲ κάνης νὰ πάω κάτου, νὰ θγάλω ἀπὸ τὴ ρίζα ὄλη τὴν τριανταφυλλιά... Δὲ θὰ μαραθοῦν λοιπὸν τότε ὄλα τὰ τριαντάφυλλα...;

—(...Μιὰ ὄρεξι, μαμά μου, νὰ κλάψω γιὰ ἓνα τριαντάφυλλο ποὺ πέθανε στὰ χεράκια μου...)

— Ἀλλόκοτο παιδί... Τι λόγια λὲς ἀπόψε...;

Τὸ ξέρεις πὼς εἶναι χρουσουζιά τὰ κλάμματα καὶ κλάμματα μάλιστα χωρὶς λόγο...; Ἐλε, ἀγοράκι μου, σήκω ἀπάνου... Τι χώνεσαι τόσο βαθυὰ στὰ στήθη μου, φέρνοντας τὰ χέρια σου ποὺ τρέμουνε νὰν τὰ δέσης στὴ μέση μου...

Ἐλα Λουλούση μου πήγαινε καὶ σὺ νὰ τραγουδήσης καὶ νὰ παίξης μὲ τοὺς φίλους σου στὴν αὐλὴ ἔξω...

—Δὲν ἔχω καμμιά ὄρεξι νὰ παίξω... Θέλω μόνο νὰμαι κοντὰ σου... πολὺ κοντὰ σου, νὰ πέφτω στὴ βαθυὰ ἀγκαλιά σου, νὰ κάνω πὼς κοιμάμαι, νὰ κάνω πὼς πεθαίνω στ' ἀστία... νὰ χώνω τὰ χέρια μου στὰ στήθη σου... Καὶ σὺ νὰ μὲ φιλῆς, —μὰ ξέρεις πόσο πολὺ θέλω νὰ μὲ φιλῆς; —Κι' ἐγὼ νὰ σοῦ λέω... νὰ σοῦ λέω ἱστορίες ἀνακάτωτες... λόγια λόγια πολλά... πράγματα... καὶ ν' ἀναστενάξω... Κι' ἔτσι, χρυσὴ μου μητέρα, νὰ κουραστῶ στὴν ἀγκαλιάσου, κι' ἔπειτα νὰ κοιμηθῶ ἀπάνου σου....

Βλέπεις, τί ἀγάπη, μαμά μου, ἔχω γιὰ σένα ἀπόψε...; Καὶ τὸ ξέρω καλὰ, γιατί ἀπὸ αὔριο κι' ὕστερα δὲ θὰ σ' ἀγαπῶ διόλου... Μὰ γιατί, μαμά μου πᾶς νὰ κλάψης...; Θέλω νὰ σοῦ πῶ δηλαδὴ, πὼς καὶ νὰ θέλω δὲ θὰ μπορῶ νὰ σ' ἀγαπήσω. Τι σοῦ λέω...; Καταλαβαίνεις, μαμά μου...; Ποῦ κυτιᾶς τόσην ὄρα μὲ τὰ μάτια σου τὰ σκοτεινά...; Σοῦ δίνω λύπη μητέρα...; Δὲ θέλεις λοιπὸν ν' ἀρχίσουμε τὰ παιγνίδια μας... καὶ νὰ λέμε... νὰ λέμε... γιατί νυχτῶνει γλήγορα... κι' ἔχω μέσά μου ἓνα φόβο, —(ἀκοῦς τὴν καρδιά μου); — ἓνα φόβο, μητέρα μου!..

—Χριστὸς καὶ Παναγιὰ, Λουλούση μου... Μὰ τί ἔχεις ἀπόψε καὶ μοῦ μιλάς ἔτσι ἀλλόκοτα...; Θὰ μὲ κάνης ν' ἀμολυθῶ στα κλάματα, χωρὶς νὰ ξέρω κι' ἐγὼ γιατί... Τι βλέπεις καὶ κάνεις ἔτσι τὰ ματάκια σου...; ποὺ θάμπωσαν σὲ δειλινὰ λουλούδια...; Παιδάκι μου μὴν ἔχεις πυρετό...;

—Δὲν ἔχω τίποτε, μαμά μου... Σοῦ εἶπα τίποτε... Μὰ γιατί δὲ θέλεις ὁμως νὰ σοῦ λέω πὼς σ' ἀγαπῶ...; Καὶ τί ἄλλο λὲν τὰ λόγια μου παρὰ μιὰν ἀγάπη ξεχειλιασμένη ποὺ σοῦ ζητάω μέσω στίς λίγες ὄρες ποὺ θὰ τελειώσουν, ἀπόψε...; Γιατί λοιπὸν σὲ τρώμαζαν τὰ λόγια μου, καὶ μέκανες νὰ λυπηθῶ τώρα ποὺ ἀρχίζει καὶ σκοτεινιάζει...; Ἐλα λοιπὸν ν' ἀγκαλιαστοῦμε, νὰ φιλιθοῦμε, νὰ ποῦμε, .. νὰ λέμε... νὰ λέμε... κι' ὕστερα νὰ κοιμηθῶμε πιλι ἀγκαλιά... Πέ μου, λοιπὸν ἔδω στὸ σκοτάδι ποὺ κοντεύω νὰ σὲ χάσω... (Μαμά μου, γιατί κάνεις τέ σκαυρό σου!...);

—Παιδί μου, πὼς σφίγγεσαι στὴν ἀγκαλιά μου...; Μὲ τόση λαχτάρια νὰ μὲ φιλῆς ἀπόψε...; Λουλούση μου, μὰ τί αἰσθάνεσαι μέσα σου καὶ τρέμεις ὄλος...;

Δὲν αἰσθάνομαι τίποτε, τίποτε, μαμά μου... Μὰ πέ μου ἐπὶ τέλους δὲ μ' ἀγαπᾶς λοιπὸν...; Πέ μου, πόση ἀγάπη ἔχεις ἔδω μέσα στὴν καρδιά σου γιὰ μένα...;

—Ὅλη ἡ καρδιά μου εἶναι ἀγάπη, κι' ἡ ἀγάπη μου εἶσαι μόνο ἐσὺ... Τρελλὸ παιδί, γιατί μοῦ σπαράξεις τὰ στήθη μου ἀπόψε...;

—Δὲν σοῦ φαίνεται πὼς μ' ἀγαπᾶς περισσότερο ἀπόψε μητέρα...;

—Καὶ πότε ἡ ἀγάπη μου δὲν ἦταν ἀφταστη κι' ἀμέτρητη γιὰ σένα, ἀγάπη μου...; Ἐχω κι' ἄλλο παιδάκι στὸν κόσμον τοῦτο ν' ἀγαπήσω...; Ὅταν ἀπὸ μικροῦλα ἀνοιγα στίς προσευχὲς μου τὴν ἀγκαλιά μου, τί ἄλλο ζητοῦσα μ' ἄλλα λόγια ἀπ' τὸ Μεγάλο τὸ Θεὸ μου, παρὰ ἔσένα, ποὺ βγῆκες μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα μου, νὰ μοῦ θυμίξης τὰ καλλίτερα παιγνίδια μου, τίς μεγάλες μου εὐτυχίες, τίς καλὲς μου φιλενάδες καὶ τόσα ἄλλα...; τόσα ὄνειρα κατάγλυκα, ποὺ μοῦ γελοῦσαν, δταν ἤμουνα μικροῦλα ἀκόμα... Καὶ ποῦ ἄλλοῦ μπορῶ νὰ χαρίσω ὄλη τὴν ἀγάπη μου, παρὰ σὲ σένα, ἀκριβὸ μου, ποὺ εἶσαι ὁ μικρὸς Θεὸς τῆς καρδιάς μου. . . ;

Μὰ μοῦ φαίνεται, πὼς ἔχεις πολὺ πυρετό... Πὼς σκοτεινιάσε τὸ προσωπάκι σου... Λουλούση μου, μὰ τί ἔχεις, τί αἰσθάνεσαι καὶ χτυπάει ἔτσι ἡ καρδοῦλα σου...; Σήκω κάνε τὴν ὄραία σου προσευχοῦλα... καὶ παρακάλεσε τὴ Μεγάλῃ σου Μητέρα νὰ σὲ κάνη καλὰ, παιδάκι μου. . .

—Μαμά μου!....

—Τι, Λουλούση μου...; Τι κάνεις ἔτσι...; Τι βλέπεις...; Τι ἔχεις καὶ πᾶς νὰ μὲ σκίσης...;

—Μαμά μου... λίγο ἀέρα... Ἄ! Γιατί δὲ μὲ προσέχεις τί σοῦ λέω...; Πέ μου λοιπὸν... μ' ἀγαπᾶς ἀπόψε τόσο, ὅσο θὰ μ' ἀγαποῦσες γιὰ ὄλα σου τὰ χρῶνια; Πέ που «να!» Ἐγὼ γιατί σὲ ἀγαπῶ ἔτσι, σὺν τὴν ἄλλη μου, τὴ Μεγάλῃ Μητέρα μου, ὅπως καὶ τῆς τὸ εἶπα τώρα...;

—Πότε, Λουλούση μου...;

—Νά... Μὰ δὲν ἔκανα τώρα τὴν Προσευχὴ μου...;

—Τι λόγια παράξενα, φρικτὰ καὶ σκοτεινότερα ἀπ' τὴ νύκτα!.. Μὰ μπορῶ νὰ πάψω, νὰ πάψω νὰ σ' ἀγαπῶ...; Μὲ τὴ ζωὴ ἡ κι' ἀγάπη μου γιὰ σένα μαζί θὰ μαραθῆ...;

—Μαμά μου είδες πὼς νυχτῶσα;

—Τι εἶπες, Λουλούση μου;

—Δὲ νυχτῶσα... Δὲ νυχτῶσε πολὺ... Μαμά μου κάνουμε τὸ σταυρὸ μας; Δὲ βλέπω!.. Γιατί δὲ βλέπω καθόλου...; Μίλα μου, πολὺ δυνατὰ...;

Πειδὸ κοντὰ μου ἔλα... Ἄ!... τί ἀέρας φυσᾶει... Μιμὰ μου... ξημερώνει...; Τι εἶναι ἐκεῖνο...;

—Τι ἀγγελοῦδι μου...; Δυστυχία μου, μὰ τί βλέπεις;

—Γιατί, μ... μου...; Θὰ σὲ χάσω... Ποῦ εἶμαστε...;

—Στὸ σπίτι μας δὲν εἶμαστε, Λούση μου;

—Τόσο στενὴ ἡ κάμαρα; Ὁ πῆση ἀπὸ πᾶνου ἐκεῖνο... Ἐκεῖνο ποὺ κουνιέται...; ἐσὺ εἶσαι, μιμὰ μου...; Γιατί ἔφυγες ἀπὸ κοντὰ μου...; Δὲ μ' ἀγαπᾶς, λοιπὸν...;

—Μὰ δὲν εἶσαι τώρα περσμένο στὴ μαῦρη μου ἀγκαλιά...; Ἐδῶ δὲν εἶμαι κοντὰ σου...;

—Γιατί δὲ μὲ φιλεῖς...; Φίλα με πολὺ, πολὺ. Ἀκόμα, δὸς μου τὴν ἀγάπη σου, τὴ θέλω μαζὶ μου νὰ τὴν πάρω, μέσ' στὴν καρδιά μου...; Δὸς' μου τὴ μαμά μου... Ποῦ πᾶω μόνος μου...; φοβοῦμαι μόνος μου!.. Ποῦ εἶμαι!.. μητέρα!..

Ποῦ εἶσαι, παιδάκι μου;— Παναγιὰ μου— Ἐδῶ στὴν ἀγκαλιά μου εἶσαι, Λουλούση μου —(Πὼς τρέμει τὸ χρυσοῦ μου, σὺν ἓνα πουλάκι μέσ' στὴν παγωνιά)—

—Μὴ μ' ἀφήνεις, μιμὰ μου, νὰ φύγω... Μὲ πέρνουν ἀπ' τὰ χέρια σου, μιμὰ μου!!!

Κράτα με!... Μὲ πήρανε!.. μὲ πήρανε... Μά... μου!!!

Πὼς εἶσαι ἔτσι, μητέρα; Ἐσὺ εἶσαι, μαμά μου...;

Ἄχ! παιδάκι μου, νὰ σὲ δάλω στὴν κοῦνια σου. Δυστυχία μου, μὰ ἔχεις πολὺ τώρα πυρετό...;

Ποῦ τέτοιαν ὄρα γιατρός...; (Πὼς μοῦ χλώμιασε, Ἄ! τί νὰ κάνω!.. Συμφορὰ μου!)

Γλυκειὰ μου Παναγιὰ, στείλε τὴ γειὰ στὸ Λουλούση μου...; τὸ βάλαμο ποὺ χύνει ἡ καρδιά σου... Μέσ' στὴ σκοτεινία μου, τὴν ὀρφάνια μου ἀσε μου, ποὺ σὲ προσκυνῶ στὸ προσωπάκι του, τὴν ἀδολὴ εἰκόνα σου στὸ σπίτι μου... Ὁ Λούσης μου, εἶναι ὁ Θεοῦλης μου, ὁ καλὸς μου πατέρας, ἡ μάνα μου, ἡ ἀδελφοῦλα μου, ὁ ἄγγελος στὸ σπίτι μου... Ἐχω κλείσει στὴν καρδοῦλα του ὄλη τὴ ζωὴ μου, ὅσα ποῦ θυμοῦμαι ἀπὸ τὴ μάνα μου. ὡς τὰ σήμερα, τίς προσευχὲς μου, ὄλους τοὺς καημοῦς μου, τίς ἀγάπες μου, τὰ δάκρυα, κι' ὄλες τίς ἐλπίδες μου, ποῦ μοῦστελνες, Σὺ, γλυκειὰ μου Μάνα τῆς γενεᾶς μου, μέσα στ' ἀμόλυτα μελωδικὰ λογάκια τοῦ Λουλούση μου, τίς νύχτες τῆς σκοτεινίας μου!..

Σὺν ἓνα λουλοῦδι μέσ' στὸ Φῶς, νὰμαι κι' ἐγὼ ν' ἀνοίγω τὰ σπλάχνα μου στὴν Εὐσπλαχνία σου. . .

... * * *

τρικες:

Και παρακάτω:

Προμηθέας· "Όταν ξεριχνες τα δάχτυλά σου στη θάλασσα τη νύχτα με το φεγγάρι ή με την ασπρόφωγη και τα σήκωνες την αύγη με τη γαληνήν άχνα πάνω στα τριανταφυλλάκια νερά, τα χείλη σου δίν τραγουδούσανε!

Ίησους· τα χείλη μου προδευχόντανε πάντα...

Προμηθέας Κι' όταν έβγαζες μέσα στα μαύρα δάχτυλά σου το λαχταριστόν άσπρι των θυθών τα μάτια σου δέν έφωτούσαν από χαρά

Ίησους: Γιατί τα μάτια μου ήταν πάντα δακρυσιμένα!

Τό α' μέρος τελειώνει με τό θάνατο του Ίησού, ύστερα από τις έπιτιμήσεις του Προμηθέα και του Μώμου και μά λιότα τα τελευταία πικρά λόγια του δεύτερου:

Μώμος: "Θέλνδες να κάμεις τους ανθρώπους Θεούς, πριν τους κάμεις ανθρώπους..."
"Όσο δε ζήτνδες την ισότητα των υλικών αγαθών, τα ήθικά και τα πνευματικά είναι χίμαιρες..."
"Υπήρξες και σύ ένας κήρυκας του δικαίου των ολίγων από την άναποδη, "Τά του Καϊδαρος τώ Καϊδαρι και τά του Θεού τώ Θεώ:,, Έξόν αυτό πάντα ό Θεός ήτανε με τους Καϊδαρες! Κι' ό δικός σου θα κάμει τό ίδιο, Δέ θέλομε λοιπόν και τους Θεούς!,,

Συντιμήμενος από την άπογοήτευση λές, ό Ίησους, απελπισμένος από την αδιόρθωτην υλιστική τάση του κόσμου, βλέποντας ότι άδικίες έμόχθησε κ' υπέφερε ψιθυρίζει « Τετέλεστα! »!

Τό β' μέρος αρχίζει με ένα μικρό ίντερμέδιο σε πρόζα. Ό ποιητής μέσα σε σκοτάδι που φωτίζουν αστραπόβροντα άκούσι κάποια τραγούδια « πονεμένα και γι' αυτό πολύ γλυκά » και μάς τα τραγουδάει. Είναι τό τραγούδι των Ώκεανίδων, τό ν Σεραφείμ, της Μάννας Γής, της Μάννας του Χριστού και της Μαγδαληνής, όλο μεγαλόπνοα, υποβλητικά και ζωγραφικά. Ό λυρισμός κορυφώνεται και χύνει τη μελωδία του σαν από άστρα Μυκηναϊκή:

... "Ω! καθείς δε νερά γαληνά πέφτουν μέσα γυρά τα σπιθόβολα ούράνια την αύγη ρουμπινιά και τό δειλί γεράνια και τα πράσινα γίρω βουνά κι' ό κατάκοφος ήλιος πιστός πά στη γη καρφωτός,...."
(Ώκεανίδες)

Σάν περιδέρια που άξαφην θύελλα τα θρήκε, ομάδι πέφτουμε δίπλα σου βαριά στο χώμα, που θα κλείσει ό,τι ποτέξ άξιώτερον ό νοός έχει άντικρύσει!
(Σεραφείμ)

... "Όσο, άλί μου, πονώ, τόσο θέλω! Γιατί Κι' όσο σύγκορμη δαίματι τόσο τρέμω διθέμελα, τόσο πιότερο θέλω! Πές, ή άγάπη γιατί γλυκάσσο μεξ τό πάθος να βρϊσκει άψηλότερον;

(Έ Μάννα Γής)

... Σ' ένα κόκκινο σπιτι δε αύλή με πηγάδι με μιá δράνα, βαριά από καρπόν' ως τη δάγγη να γυρίζεις σεμνός νοικοκύρης τό δράδι τό χρυσό, σιγαλό και γλυκό σαν τό κάδι!

(Έ Μάννα του Χριστού)

... Στην τεσσαροβασίλευτη Ίουδαία έγω είμουν ή Πηγή κι' ό κόρφος μου, όπου άμείραντα μοδοκομύριζαν κίτρα, ώδάν τη όλόγια του κορμιού μου άλλη δέ γνώρισεν ή Γη και δέν ύπηρεξε πιό μεστή απ' της άγκαλιάς μου τή Σιγή:
ό Έρωτας με νίκησε τη Ρώμη τη νικήτρα!
(Έ Μαγδαληνή)

Τό τρίτο μέρος, που άποτελείται από τό τραγούδι της πόρνης και τό τραγούδι του λαού με σχετικά ίντερμέτια είναι τό δραμητικότερο αλλά και τό λιγώτερο τεχνικό. Στο κομμάτι αυτό ό Ποιητής ξεχύνει όλο τό πάθος του έναντίον της άστικής τάξης, της πατριωτικής ποίησης, της άδικίας των δυνατών κ' ύψώνει τον ύμνο των Άγνων εργατών, τον ύμνο των πονεμένων και των δυστυχημένων. Έ κραυγή του είναι ανθρώπινη, δυνατή, μα σκληρή και βίαιη και γι' αυτό ίσως λιγώτερο άρμονισμένη μέσ'την έπαλη λολιά της τέχνης. Μολταύτα στο τραγούδι του Ασιού ύτάρχουν κομμάτια σαν αύτιό:

...αύτες οι άκρογιαλιές με τα νερόκινα και με τα πύκα άπάνω τους γεμμένα, όμοια καρδιές έρωτοθύμντες, άπάνω δε γυναικίον κόρφο·

και τα βουνά τα ζαφειρένια με τα έλατα και τις δροσοπιγές με τους άγέρες τους καθάριους, τους τραγουδιτάδες·
άχι όλα τ' αγαθά του Θεού
Εινε δικιά μας κλήρα!

ή

Και σεξς Άχοί, καρδιές Άχοί, που όρυώντας θύελλα, απ' την όρχήστρα ύπκουοι ό' ένα Νόμο, ό' ένα Νοός όλης της Φύσης αναδαινεται τό νόημα, τη χόρη, τη θλίψη....

ή σαν αύτιό:

"Ω! πόσο δυνατά ναι τα ότερα μας πόσο γεμάτα δίψα για τό ψήλος!
Και πόσο δυνατά τι μπράτσα μας ν' άνοιξουν σαν ύνιά όργότομα ότης Γής τ' άκούραστα τα σπλάχνα νέους δρόμους, τα αύλικία νεας όπορας.

Τό βιβλίο του κ. Βίγαλι γεννημένο από άληθινήν έμπνευση, από ίσχυρήν έσωτερική παρόρμηση, μάς δίνει την άγνή, τη βαθιά συγκίνηση των έργων της τέχνης και είναι όρισμένος ένας αξιοσημείωτος σταθμός στην εξέλιξη του ταλέντου του καθώς και γενικώτερα της φτώχης μας λογοτεχνίας,

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

